Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ—МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой ба БМАССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 273 (3273) 1940 оной ноябриин 24, воскресенье **СЭН 10 МҮНГЭ**

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ

Ноябриин 22-то А. Е. Бадаевай түрүүлэлгэ доро, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани болобо. Президиум болбол нүхэр Бадаевай докладаарнь «РСФСР-эй ажалшадай депутадуудай городской Соведүүд тухай положениин» шэнэ проектые зүбшэн хэлсэжэ һайшааба. Шэнэ положени хадаа СССР-эй ба РСФСР-эй конституцинуудтай зохилдуулан байгуулагдаба. Тэрэ болбол городской Соведүүдэй эрхэнүүд ба уялгануудые, тэдэнэрэй ажал'ябуулгын хэмжээе тон элеэр харуулна. Городской Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэриин гурим тухай тусхай бүлэг соо хэлэгдэнэ.

РСФСР-эй хүндэтэ нэрэзэргэнүүдые наукын, техникын ба арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдтэ олгохо тухай, Марийска ба Чувашска АССР-нүүдэй хоорондохи хилэ тушаа ба бусад асуудалнууд Президиумэй заседани дээрэ харагдаба.

(ТАСС).

ТАЛОВСКА РАЙОНОЙ КОЛХОЗНИГУУДАЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Орон болбол Воронежско областиин. Таловска районпохи «Железнодорожник» гэжэ хүдөөажахын артелиин гайхамшагта үүсхэл тухайда 1940 оной майн 24-дэ мэдэһэн юм. Тус колхозой членүүд болбол өөһэдынгөө үйлэдбэриин бүхы һалбаринуудые алибүхы талаарнь хүгжөөхын хүсэлэнгөөр хүтэлэгдэн, артелиингаа газарые эрхимээр хэрэглэхын зорилгоор өөһэдтөө уһанай культурна ажахые байгуулха гэжэ шиидэһэн байна. Энэ артель нютагай хэмэл нуурнуудыс, хаалтануудые ба сөөрэмүүдые байгуулхыень Воронежско областиин бүхы колхозуудта, колхозниигуудта ба колхозницонуудта бэшэгээр хандаа һэн.

—Уһан хадаа,—колхозникууд бэшээ һэн,—хаа хаанагүй: полинуудые ба огородуудые уһалалгада, малнуудые ба уһанай шубуудые үсхэлгэдэ, загаһа үсхэлгэдэ, тээрмэ ба электростанци байгуулгада хэрэгтэй. Тэрээнһээ гадна. уһан болбол агаарые шиигтүүлжэ, тэрээгээрээ ургамалнуудай хүгжэлтэдэ таарамжатай зохид услови байгуулна. Түймэр саралгадашье уһан хэрэгтэй. Эсэсэй һүүлдэ, гүйсэд элбэг уһагүйгөөр колхоздо культурна ажабайдал байгуулха бэрхэтэй.

«Железнодорожник» артелиин колхознигуудай суглаан хадаа хэмэл нуурнуудые байгуулгаар, ремонтолгоор, тэрээнние зүбөөр хэрэглэлгээр үргэн ба гүйсэд тодорхой программые батаһан байгаа. Энээнние дүүргэхын тула тэдээндэ гүйсэд хүсэнэй байһые ба тэрэшэлэн колхоз бүхэн энээнние байгуулха аргатай гэжэ тэдэ колхознигууд нэгэн дуугаар мэдүүлһэн юм. Машинно-тракторна станцинуудаар дамжуулагдан томонууд машинануудаар хангагдаһан, өөһэдынгөө ажахые коллективнэ, хамтын ажал дээрэ байгуулжа байгаа колхозууд болбол үйлэдбэреэ алишье талаарнь хүгжөөхын тула туһалбариин предприятинуудые байгуулха угаа ехэ арга байдалтай.

Таловска колхознигуудай хандалгаһаа хойшо бага саг үнгэрһэн болобошье, тэдэнэй үгэнүүдэй зүб байһанние мянгаад колхозууд бодото хэрэгүүдээр батална. «Железнодорожник» артелиин бэшэгынь гансахан лэ тэдэнэй нютагайхид—Воронежско областиин колхознигуудһаа гадна, харин бүхы ороной колхозуудаар һайшаагдан дэмжэгдэбэ.

Арадай үүсхэл хадаа социалистическэ гүрэн соо үндэрөөр сэгнэгдэнэ. Тиимэ үүсхэлгэнүүд хододоо халуунаар дэмжэгдэдэг байна. Энэ үнгэрһэн хугсаа дотор бүхы орон соо 16 мянга шахуу хэмэл нуурнууд байгуулагдаа, 22 мянгаһаа дээшэ тоотой хаалтанууд ба сөөрэмүүд заһабарилагдаа. Үшөө 6065 хэмэл нуурнууд байгуулагдажа ба заһабарилагдажа байна.

Нэн түрүүндэ Воронежско областиин колхознигуудай хүдэлмэрийе тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Воронежско колхознигууд энэ жэлдэ 539 шэнэ хаалтануудые байгуулба, урдань һандаргагдаһан 500 хаалтануудые шэнэдхэн бодхоогоо, 912-ые заһабарилаа. Мүнөө тус областиин 10 колхоз бүхэндэ 7 хаалта хүртэнэ. Область доторхи колхозуудай барилгын далайсые колхознигуудайнь бүтөөһэн газармалталгын хүдэлмэриин объемһоо харагдана. Энэ объемынь—1200000 кубометр болоно.

Культурна хэмэл нуурнуудые байгуулгаар Воронежско область, область дотороо—арадай хүдэлөөние эхилэгшэ «Железнодорожник» артель түрүүлнэ. Таловайхид өөһэдынгөө уялгые хүндэтэйгөөр дүүргэбэ. «Железнодорожник» колхоздо шэнэ ехэхэн хэмэл нуур байгуулагдаа. Бүхы хуушан сөөрэмүүд ба худагууд заһабарилагдаа. Мүнөө колхоздохи хэмэл нуурнуудынь 26 гектар газар эзэлнэ. Колхозойнь бүтөөһэн газармалталгын хүдэлмэринүүд 20 мянган кубометр болобо. Эдэ бүхы хүдэлмэринүүд хадаа техническэ үндэр хэмжээгээр бүтөөгдэһэниинь илангаяа омогорхуулна.

Хэмэл нуурнуудые байгуулгаар Калининска, Московско, Рязанска, Горьковско, Ростовско ба бусад хэдэн областьнуудта ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Украинада байгша оной зунай ба намарай үедэ 3500 хэмэл нуурнууд байгуулагдаһан ба заһабарилагдаһан байна. Тэдэнээр эзэлэгдэһэн площадиинь—30620 гектар болоно. Тэрэнһээ гадна, Украинада үшөө 2400 колхозууд хэмэл нуурнуудые байгуулжа үргэлжэлһөөр. Украина дотороо Киевскэ, Винницкэ, Одесскэ ба Днепропетровско областьнуудай колхозууданъ бусад колхозуудһаа үлэмжэ һайнаар хүдэлмэрилөө. Киевскэ областиин Тарашанска, Грибенковско ба Ставищанска районуудай колхозууд болбол бүгэдэ шахуу хэмэл нуурнуудтай болоо. Энэ жэлдэ олонхи колхозуудынь өөһэдынгөө хэмэл нуурнуудай ашагта хүртэжэ байна. Уһанай шубуунуудые ба загаһа үсхэбэрилжэ захалаа. Уһан тээрмэнүүд баригдажа байна. Түрүү колхозууд хадаа уһалагдадаг газарнуудаа үргэдхэнэ. Рязанска областиин Скопинска районой «Красная новь» колхоз болбол Берда гол дээрэ хоёр хаалта байгуулжа, 250 гектар сабшалангаа ба 35 гектар огородоо уһалагдадаг болгобо.

Имэнүүд жэшээнүүд хэдэн зуугаад бии. Эдэ бүгэдэ хадаа уһанай культурна ажахые байгуулан, тэрээнээ шадамгайгаар, эзэн ёһоор хэрэглэжэ шадабал колхозойгоо бюджедтэ тон олзо ехэтэ статьятай болохо ба колхознигуудай ажалта үдэрэй үнэсэнгые дээшэлүүлхэ байһан тухай гэршэлнэ. Нютагууддахи партийна организацинууд, советскэ ба газарай органууд болбол артельнэ ажахын культурые үшөө дээшэнь үргэхын тула, ажахын шэнэ һалбаринуудые урагшань дабшуулхын тула колхозууддахи хэмэл нуурнуудаа бүри ашагтайгаар хэрэглэлгэдэ туһалалсаха уялгатай. Хэмэл нуурнуудые һайнаар ашаглаха тухай асуудалые мүнөө хүдөөажахын жэлэй дүнгүүдые гаргажа ба ерэхэ жэлэй плануудые хараалжа байгаа колхознигуудай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэхэ ёһотой.

Хэдэн олон колхозууд энэ жэлдэ хэмэл нуурнуудые барилгада хүдэлмэриин бодото большевистскэ жэшээнүүдые харуулба. Зарим колхозууд өөһэд хоорондоо мүрысэжэ, хаалтанууд ба сөөрэмүүдые тон үсөөхэн үдэрэй торшо соо байгуулбад. Гэбэшье, хаа-хаанагүй тиимэ бэшэ байгаа. Хэрбээ нютагууддахи партийна ба советскэ организацинууд энэ шухала хэрэгые онсо тодорхойгоор хүтэлбэрилөө һаань, бүришье ехэ амжалтатай байха һэн. Зүгөөр, тиимэ хүтэлбэрилэгшэд үсөөхэн байгаа.

Газарай органуудай урда тон ехэ эрилтэ табигдаха ёһотой, тэдэнэр хадаа хэмэл нуурнуудые байгуулгаар техническэ хүтэлбэрилгые гүйсэдөөр ханганагүй. Колхознигуудта туһаламжа тон дутамаг байгаа. Хэдэн олон районуудта хаалтануудынь муугаар хэгдэһэн ба һандаршаһан ушарнууд үзэгдөө.

Хаалтануудые ба сөөрэмүүдые байгуулга дээрэ «колхоз бүхэндэ—өөһэдын хэмэл нуурнуудые байгуулха» гэһэн лозунгоор социалистическэ соревновани ябуулагдаа. Энэ лозунгые хаа-хаанагүй бэелүүлхын тула үшөө лэ ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ ёһотой. Жэшээлхэдэ, гансахан Украинада 12 мянга шахуу колхозууд хэмэл нуурнуудтай үшөө болоогүй. Энэ жэлэй жэшээ хадаа колхоз бүхэндэ хэмэл нуурнуудые байгуулха аргабайдалнуудай бүрин бии байһанние харуулба. Хэмэл нуурнуудые байгуулгаар ехэ опыдтой бологдоо. Зүгөөр, энээнние ерэхэ 1941 он соо үргэнөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй. Колхознигуудай өөһэдынь зэргэһээ гидромелеоративна хүдэлмэрилэгшэдэй шэнэ кадрнууд урган гараһан байна. Колхозуудта ба районуудта нютагай барилгын материалнууд элбэг. Шэнэ жэл соо хэмэл нуурнуудые байгуулха бүхы хүдэлмэринүүдые һайтар бэлэдхэгдэһэн техническэ базанууд дээрэ үнгэргэхын түлөө анхаралаа хандуулха саг тулаа. Муу шанартайгаар байгуулагдаһан ба заһагдаһан хаалтанууд болбол колхоздо гарза ехэтэй болоно гэжэ ойлгохо хэрэгтэй.

1941 он дотор хаалтануудые барилгын амжалтань, тэрээндэ үбэлэй үедэ колхозуудай һайнаар бэлэдхэһэнһээ ехэнхидээ дулдыдаха байна.

Хэмэл нуурнуудай угаа ехэ ашагтай байһанние өөһэдынгөө жэшээ дээрэ үзэжэ, манай ороной колхозууд болбол энэ жэлдэ арбаад мянган хэмэл нуурнуудые таловтанай жэшээгээр байгуулба. Ерэхэ жэлдэ колхоз бүхэн өөһэдын уһанай культурна ажахытай болохо ёһотой!

(«Правдын» түрүү бэшэгһээ).

ТАСС-ын МЭДЭЭСЭЛ

Американска Юнайтед Пресс агентство болбол «Гамбургер Фремменн—блатт» гэжэ германска газетын баталамжын ёһоор, гурбан державын пактда Венгриин ниилэлгэ хадаа «Советскэ Союзай хабаадалгатайгаар ба гүйсэд һайшаалгаар» түйлагдаһан шэнгеэр мэдээсэнэ.

Энэ мэдээсэл ямаршье хэмжээгээр бодото байдалда зохихогүй, тон худал байна гэжэ мэдээсэхээр ТАСС найдагдаба.

Советскэ Союзай Маршал, СССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшын орологшо, СССР-эй Совнаркомой дэргэдэхи Оборонын Комитедэй түрүүлэгшэ Климент Ефремович Ворошилов. (ТАСС-ын фото).

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

БМАССР-эй финансова органуудай хүдэлмэрилэгшэдые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй Грамотаар шагнаха тухай

Финансова планиие дүүргэлгээр эрхим хүдэлмэринүүдэйнь түлөө Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

1. БУТАКОВ Николай Васильевичые—Мухар-Шэбэрэй Аймфо даагша.
2. БАЖЕНОВ Семен Андриановичые—Баунтын Аймфогой налоговой ахалагша инспектор.
3. БЕСТУЖЕВ Леонид Николаевичые—Улан-Үдын Горфогой бюджетнэ секторые даагша.
4. ГОМБОЕВ Дамдин Гомбоевичые—Кяхтын аймагай, Алтайска сельсоведэй налоговой агент.
5. ДУБРОВСКИЙ Серафим Константиновичые—БМАССР-эй Наркомфинай бюджедэй сводно түсэблэлгын ахалагша инспектор.
6. ИВАНОВА Елена Федоровнае—Мухар-Шэбэрэй аймагай, Никольско сельсоведэй налоговой агент.
7. КАНАЕВ Александр Ивановичые—Баунтын Аймфогой госдоходой ахалагша инспектор.
8. КОРНЕВ Петр Никитичые—Зэдын аймсберкассые даагша.
9. КУЗНЕЦОВ Михаил Трофимовичые—Кабанскын аймсберкассые даагша.
10. МИХАЙЛОВА Зинаида Павловнае—БМАССР-эй Наркомфинай госдоходуудай таһагай ахалагша инспектор.
11. НАМДАКОВ Буда Цыденовичые—Хоринн Аймфогой налоговой ахалагша инспектор.
12. ОЧИРОВ Дашидондогые—Баргажанай Аймфогой бюджедэй инспектор.
13. ПОЛЯНСКИЙ Дмитрий Алексеевичые—Госстрахай Мухаршэбэрэй ахалагша инспектор.
14. ПОДСТАВИН Вениамин Алексеевичые—БМАССР-эй Госстрахай Управлениин начальнигые орологшо.
15. РАДНАЕВ Пунсук Дондоевичые—Зэдын аймагай Д.-Бургалтайн сельсоведэй налоговой агент.
16. УСОЛЬЦЕВ Иннокентий Яковлевичые—Тунхэнэй Аймфогой госдоходуудай инспектор.
17. ЩУКИН Николай Ивановичые—Закаменай аймагай, Енгорбойн сельсоведэй налоговой агент.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшын орологшо М. ЧУВЬЮРОВ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь М. ИЛЬИЧЕВ.

Улан-Үдэ, Соведүүдэй Байшан.
1940 он. ноябриин 16.

БМАССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

УКАЗ

Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Судай түрүүлэгшэдэ нүхэр Даша Мункоевич Мункоевые томилхо тухай

Нүхэр Даша Мункоевич Мункоевые Бурят-Монголой АССР-эй Верховно Судай түрүүлэгшэдэ томилхо.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ И. БОРСОЕВ.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ И. БОРСОЕВ.

**г. Улан-Удэ,
Соведүүдэй Байшан,
1940 оной ноябриин 21.**

Советскэ Латвидахи промышленность

Латвийска ССР-эй гурбан сахарна заводууд гүйсэд хүсөөрөө хүдэлмэрилжэ байна. Сахарна свекло шэрэлгые мүнөө таряашад дүүргэжэ байна. Энэ жэлэй ургасаһаа хуряагдаһан свеклын хахадынь шахуу болбосоруулагдаа. Заводууд хадаа мүнөө жэлдэ үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 30 проц. шахуу үлүү ехэ сахар үгэхэ байна. Сахарна свекло тарилгын талмайнуудые ерэхэ жэлдэ 25 проц. үргэдхэхөөр хараалагдана.

(ТАСС).

Слесариин амжалтанууд

Ноябрь һарын саһатай, һалхитай нэгэ үглөөгүүр, үүр сайхын үедэ, Селендумын МТС-эй слесарь Будажап дулаахан гэрһээ гарамсаараа бардаастай бүдүүн шангаар ханяажархёод, зүүн тээшээ гэшхэлнэ. Тэрэнэй ажаһуудаг. Калининай нэрэмжэтэ колхозһоо МТС-эй гараж хүрэтэр хоёр километр шахуу юм. Хярмаг шэнэ саһаар хушагдаһан. бүдэхи зүргэ харгыгаар алхалха зуураа. сэбэр тунгалаг агаарые сээжэдээ татана, тиигэжэ ябатараа тэрэнэй сэдьхэлдэ иимэ һанал түрэнэ: «Үнгэрэгшэ жэлдэ, манай МТС-тэ ремонт ямар муугаар үнгэрөө һэм. Тэрээнһээ боложо, хабарай тарилга болзор соогоо дүүргэгдээгүй. таряа хуряалга ехээр удааруулагдаа. Энэ жэлдэ яабашье бүхы машинануудаа эрхимээр заһаха ёһотойбди». Гараждаа дүтэлэн ерэжэ ябатараа гэнтэ толгойгоо үргэн хараашалхадань, бурхэг үүрэй харанхыда юушье харагдаагүй. харин огторгой газар хоёр ниилэшэһэн мэтэ байба. Зүгөөр, тугаарайнь һанал тэрэнэй урда һарүул тодоор үзэгдэнэ.

* * *

МТС-эй уужам үндэр гараж соо. тракторнууд ба машинануудай частьнууд ханануудта үлгөөтэй байхань харагдана. тэдэнэй олонхинь хүдэлмэриин үедэ хүлһөө бууһан гү. али шорой тооһондо дарагдашаһан байна. Бүхыдөө заһагдана, угаагдана, гагнагдана, һүүлээрнь хабсаргагдана. Арба-хорин хүнүүд янза бүриин частьнуудые баринхай, заб сүлөөгүй хүдэлмэрилнэд, тэдэнэй дунда слесарь Будажап Доржиев онсо илгаран харагдана.

Хүри улаан дүлэ соробхилжо байһан хөөргэ соо элдэб маркын тракторнуудай элэһэн холоһон подшипнигуудые халаажа, хайлаһан туулганай мэлмэрэн гүйжэ тарахадань, дархан Доржиев дары гагнана. Олонтоото подшипнигууд удаадараа бэлэн боложо, контролёроор шалгагдан ходол һайшаагдана.

Нүхэр Доржиев болбол С.-Думын МТС-тэ 1936 онһоо хойшо молотилкын машинистээр, балташаар, ахалагша дарханаар хүдэлмэрилхэ зуураа, саг үргэлжэ һайн жэшээнүүдые харуулна. Тус хүдэлмэринүүдтэ толотомо амжалтануудые түйлажа. оло дахин шагнагдаба.

Хабарай тарилгын, үбһэ ба таряа хуряалгануудай үедэ, МТС-эй гаражда үдэшэлэн орой, гүнзэгы һүни гү, али үүрэй хираанааршье хөөргын хүүеэн, хатуу булад балтын ханхинаан замхадаггүй байба. Энэ хэн ааб гэхэдэ?—үнөөхи лэ Будажап Доржиев байдаг байгаа!

Нүхэр Доржиев болбол тракторай ба бусад машинануудай зарим частьнуудые шудхаха, хэхэ зэбсэгүүдые зохёобо.

ВКП(б)-гэй членэй кандидат. Селенгын аймагай Соведэй депутат. слесарь стахановец нүхэр Будажап Доржиев 1941 оной Хүдөөажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадаха хүндэтэ эрхэ олохын түлөө эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Даба ДАМБАЕВ.

с. С.-Дума.

Электростанцитай болохонь

БМАССР-эй Совнарком болбол Мухар-Шэбэрэй райцентртэ электростанци байгуулхын тулада 90000 түхэриг табиба.

Мүнөө тэрэ электростанциин барилгые зуугаад моридтой 43 хүн эхилбэ. 50335 түхэриг сэнтэй газогенератор абтаа.

Ерэхэ жэлэй эхеэр Мухар-Шэбэрэй райцентр ба Заган поселогто Ильичын лампочка носохо юм.

Мухар-Шэбэр, 21/XI-40 он. **(Манай спецкорр.).**

Агнууша Батуев

Агнуушад түхеэрэн үбэлэйгөө агнууриһа гараба. Үе наһан соогоо агнаһан үбгэн Батуевай агнаха дуран хүрэжэ, гэртээ байжа болобогүй. Үглөөдэрынь түхөөрөөд агнууриһа гараа һэн.

... Хэдыхэн хоног үнгэрһэнэй һүүлдэ. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хуушанай агнууша Цырен Батуев хэрмэ барилгаар эрхимлэжэ байна гэлсэбэ. Удангүй нэгэ үдэр 2 үнэгэ ба нүгөөдэрэнь баһа нэгэ үнэгэ, үшөө нэгэ шоно алаһан байна.

Мүнөө, нүх. Цырен Батуев договороо дүүргэхэ ойротоо.

Ц. ЦЫДЫПОВ.

Зэдэ. Д.-Бургалтай.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые таһалдуулагшад хатуугаар хэһээгдэхэ ёһотой

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлэй шухала зорилгонуудые зүбөөр ойлгоһон түрүү колхозуудай колхознигууд хамтынгаа адуу малые дулаан байраар, үбһэ тэжээлээр, һайн харуулһалгаар хангаха тухайда хаһа соонь анхаржа, хэхэ хэрэгтэй юумэеэ бүрин бүтээһэн байна. Кяхтын аймагай, Ульяновай нэрэмжэтэ артель малнуудтаа дулаан, сэбэр байрануудые түхеерээд, сагаадаһан ба дезинфекцилһэн байха юм. Шэнэ түлые бүрин түлжүүлхын зорилгоор, таатай зохид телятник бариба. Бичурын аймагай, Годонгуудай сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ колхозые хамтын малые тобир таргаар ондо оруулхын тулада, бага бэшэ хүдэлмэри ябуулаа. Сомоноһын ба аймагай комиссинууд хадаа тус колхозой малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые эрхимдэ сэгнэбэ.

Заиграйн аймагай, Ворошиловай нэрэмжэтэ, Баргажанай аймагай, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ ба бусад хэдэн арбаад колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые жэшээтэ һайнаар хангажа шадаа.

Гэхэтэй хамта, малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлые һайнаар эмхидхэлгэ—социалистическэ малажалые саашадаа хүгжөөлгэдэ угаа ехэ удхатай байһыень хаа-хаанагүй ойлгоод байна гэжэ хэлэхээр бэшэ. Нёдноной адуунуудые өөһэдтөө һайнаар болгоогүй колхозууд олон бии. Энээнэй результатта, хэдэ хэдэн аймагуудта колхозуудай хамтынь малнууд үбһэ тэжээлээр хүсэд хангагдаагүй байһаар. Жэшээнь, Баргажанай аймагта адуу малнуудай—71 проц., Селенгэдэ—58 проц., Кяхтада—49,1 проц., Зэдэдэ—55 процентнь үбһэ тэжээлээр хангагдаад байна. Тэжээлээр дутамаг колхозууд Кабанскын, Бичурын, М.-Шэбэрэй ба бусад аймагуудташье бии.

Хамтынгаа малнуудай үбһэ тэжээлээр дутамаг байбашье, комбайнаар хуряагдаһан поли дээрэхи соломые суглуулха сомохо хүдэлмэри олонхи колхозуудта эмхидхэгдээгүй. Мухар-Шэбэрэй, Бичурын, Тарбагатайн, Кяхтын, Кабанскын аймагуудай олонхи колхозуудай поли дээрэхи соломонь суглуулагдаадүй мүнөө саһанда дарагдаад, бутаржа хэбтэнэ. Парти ба правительствын хэдэн олон заабаринуудай байһаар байтар, Иволгын, Ярууныи, Селенгын аймагуудай зарим колхозууд соломо, сомолгые эмхидхээгүй. Гадна, Кабанскын аймагай, «Майн 1» колхозой түрүүлэгшэ Черепановай хайша хэрэг байһанай гэмээр, нилээд ехэ үбһэнь мүнөө хүртэр сомогдоогүй, хадгаража хосорбо.

Колхозой хамтын зөөриие нигэжэ үрибэн фактнууд хадаа гэмтэ хэрэгтүд гэжэ харагдаха ёһотой. Үбһэ соломые элбэг ехээр суглуулаад байбал, адуу малаа хүсэд хангахаһаа гадна, үлүүень бусад колхозуудта худалдажа, олзо оруулха байһаниинь эли. Ушар иимэһээ, колхоз бүхэндэ байгаа бүхы соломонь барандаа суглуулагдаха ёһотой. Соломоёо суглуулха ба сомохо тушаа хэмжээ абаха дурагүй хүнүүд хадаа малайгаа тэжээлые зоруута хосоруулжа, вредительство хэнэ гээшэ. Эдэниие тон хатуугаар хэһээхэ хэрэгтэй.

Газарай органуудай хүдэлмэрилэгшэд, илангаяа зоозетеринарна специалистнууд ба колхозуудай түрүүлэгшэнэр болбол ойрын 5-6 хоног соо поли дээрэхи соломые суглуулха хүдэлмэридэ колхознигуудай олоорoo гаралгые эмхидхэжэ, колхоз бүхэндэ соломоёо хүсэд сомолгые ба тэрэниие зүбөөр хэрэглэлгые хангаха уялгатай.

Хамтын адуу малнуудай үбһэ тэжээлээр дутамаг байбашье, зарим колхозууд болбол тэрэниие бүри хамаархангүйгөөр, үбһэ-соломоёо ажалта үдэрнүүдтэ хубааха гэжэ правлениингээ заседанин дээрэ шиидхэбэри гаргаһан байна юм. Иимэ фактнууд Селенгын аймагта олон. Тэндэхи Загастайн сомоной, Ворошиловай нэрэмжэтэ артелиин правлениинхид хамтынгаа малнуудай мини 40 процентынь үбһэ тэжээлээр хангангаһ аад, анар 1400 центнер үбһэ ажалта үдэртэ хубаахаар хараалба. Тамчын сомоной, Молотовай нэрэмжэтэ колхоздо мун иимэрхүү байна.

Юрөөгэй сомоной, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо колхознигуудын артелиин хадалан дээрэһээ 593 центнер үбһэ үмсэдөө сабшажа, уставаа бүдүүлигээр хазагайруулба. Селенгын ба бусад аймагуудта, наймаа хонжоо хэхэ гэһэн һэдэлгэтэйгээр зарим колхознигуудынь артелиингээ соломын харуулгүй хэбтэһыень һамбаашалан, тэрэниие өөһэдынгөө зоргоор гэртээ зөөхэ ба базар дээрэ абаашажа худалдаха ушарнууд үзэгдэнэ.

Дурсагдаһан фактнууд тушаа партиин Областной Комитедэй Бюро тусхай тогтоол гаргаһан байна. Тус шиидхэбэри дотор иимэ практикые гүрэндэ харша аашануул гэжэ сэжэ заана.

«Хамтынгаа малые үбэлжэлгын саг соо хүрэхэ тэжээлээр хүсэд хангаадүй байһан тэдэ колхозуудта—ажалта үдэртэ үбһэ хубаалгые оттолон хориха»—гэжэ Обкомой тогтоол соо хэлэгдэнэ.

Үбһэ тэжээлые үрибэн эзэмтэниие хуулиин харюусалгада хабаадуулха, колхоз бүхэндэ тэжээл гаргашалагаар тон нарин контроль табихыень ВКП(б)-гэй Айкомуудай секретарьнарые ба Аймсоведүүдэй түрүүлэгшэнэрые уялгалба.

Мүнөө үедэ газартаряаланагай органуудай, тэдэнэй хүдэлмэрилэгшэд, зоозетспециалистнууд, колхозой хүтэлбэрилэгшэд ба колхознигууд бүгэдөөрэн Обкомой Бюрогой энэ шиидхэбэриие большевистскээр бэелүүлхын түлөө тэмсэхэ ёһотой. Малай тэжээлээр дутаха байһан колхозуудта социалистическэ туһаламжа үзүүлхэ шухала.

Үбэлэй сагта адуу малда эдюулхэ тэжээлэй рационадо тарянанай зүйлнүүдшье оролсохо болоно. Тиимэһээ, мүнөө олзо — ургасаня хубаахаһаа урид, малдаа эдюулхэ тарянанай фондонуудхүсэд байгуулагдаха ушартай. Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ манай урда иимэ шухала зорилгонууд табигданхай байна гээшэ.

Гэбэшье, манай хүдэлмэри хадаа үбһэ тэжээлэй фонд байгуулгаар лэ хизаарлагдаха бэшэ, харин тэдэниие хэмгадаха ба зүбөөр гаргашалгые эмхидхэхэ уялгатайдии. Энээнтэй дашарамдуулан, малай байранууд, хорёо—хашаа соонь таһалга, кормушка ба яслинуудые түхеерхэ тухайда анхаралаа хандуулха хэрэгтэй.

Малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэл тухайда хэлэхэ зууралаа, шэнэ тул абалгые һайнаар үнгэргэхэ зорилгонуудые мартажа болохогүй. Нарай малые һайнаар харуулһалгада анхарал табигдаагүй байһанай гэмээр, зарим колхозуудта хорогто болоһон ушарнууд бии.

Жэшээнь, Селенгын аймагай, Юрөөгэй сомоной, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо малай үбэлжэлгын эхилэмсээр, телятнигынь түлэгдөөгүй байһанһаань, 3 тугал үхэһэн байна. Тиибэшье, энэндэ зэмэтэй хүнүүд мүнөө хүрэтэр хэһээгдээдүй.

Колхозуудай правленинүүд ба специалистнууд хадаа шэнэ тул абалгын эрхимээр хангахын тулада, байра байдалайнь хэрэгтэй бэлэн байһые энэ гэһээр шалган үзэхэ ёһотой.

Бидэнэр хадаа мүнөө байһан бүхы дутуу дунданууддаа бүрин ба дары усадхажа, адуу малнуудтаа аятай дулаан, садхалан үбэлжэлгэ хангаһ, парти ба правительствын заабариие большевистскээр бэелүүлхэ ёһотойбди.

Мүнөө үедэ газартаряаланагай органуудай

БМАССР-эй Газартаряаланагай Нарком **А. Петряков.**

Зураг дээрэ: Верхне Троица селодохи М. И. Калининай гэр-музей. Энэ гэр соо урдань нүхэр Калинин байһан юм. (ТАСС-ын фото).

ҺУРГУУЛИНУУДАЙ ҮБЭЛЭЙ АМАРАЛТАДА БЭЛЭДХЭЛ

Республикын бүхы һургуулинуудта 1941 оной январиин 1-һээ 12 болотор үбэлэй амаралта болохо байна. Амаралтын гол зорилго хадаа хүүгэдэй бэеын элүүрые бэхижүүлгэ болоно. Тиимэһээ, хүүгэдэй дунда физкультурна спортивна хүдэлмэри ябуулха. сэбэр агаарта ябалга, наадалга эмхидхэхэ шухала.

Арадай гэгээрэлэй таһагуудай хүдэлмэрилэгшэд ба илангаяа һургуулин, хүүгэдэй гэрэй директорнүүд, багшанар, хүмүүжүүлэгшэд, пионер-вожатанууд болбол нютагай партиина, комсомольско советскэ ба колхозой хүтэлбэрилэгшэдэй туһаламжаар, һурагшадай үбэлэй каникулда жэшээтэ һайнаар бэлэдхэхэ ба үнгэргэхэ ёһотой.

Бэлэдхэлэй ямар хүдэлмэри ябуулха шухалаб?

Амаралтын үедэ ямар хэмжээябуулагдахаб гэжэ һургуулинуудаа хүүгэдэй гэрнүүдые ябуулха тухайда һанамжануудаа бэшэхыень һурагшад, багшанар, хүмүүжүүлэгшэд ба түрэлхиды урялха, энээнэй тулада тусхай хайрсагууды (гоёор шэмэглэн) һургуулинуудта, пионернүүдэй байшангуудта, улаан булангуудта ба хүүгэдэй бусад учреждениинүүдтэ үлгэхэ.

Ноябрь һарада түрэлхидэй комитедэй, учкомой суглаае һургуулиин активай хабаадалгатайгаар хэжэ, амаралта үнгэргэхэ тухай асуудал хэлсэхэ, планаа табиха, харюусалгата нюурнуудые томилхо хэрэгтэй. Планаа табихада, һурагшадай наһые хараада абаха шухала.

Эхин классуудай һурагшадта зорюулһан элдэб наадануудые эмхидхэхэ ба эдэнэрэй амаралтаяа үнгэргэлгэдэнь старша классуудай һурагшад активнаар хабаадалсан туһалха ушартай.

Һургуулиин директор болбол амаралта үнгэргэхэ тухай асуудалые партийна, комсомольско организацинуудай, сомоной Соведүүдэй, шефтэ предприятинуудай, колхозой правлениин зүбшөөн хэлсэлгэдэ табиха ёһотой.

1940 оной үбэлэй амаралтануудай һонин опыдууд тухай выставкэ, консультаци эмхидхэгдэхэ ба багшанарта, вожатануудта, түрэлхидтэ ба һургуулин активта зорюулагдаһан семинарнууд үнгэргэгдэхэ байна.

Городуудахи һургуулинуудай классудай старостануудай, элдэб кружогуудай хүтэлбэрилэгшэдэй суглаа хэжэ, ерэхэ каникулые үнгэргэхэ тухай байһан хөөрэлдэхые ба энээндэ һургуулин кружогууд ямар үүргэ эээлхэ тухайдань хэлсэхые рекомендовалагдана.

Һургуули бүхэн шэнэ жэлэй ёлко эмхидхэхэ ёһотой. Энээндэ бэлэдхэлэй хүдэлмэриие эртэһээ эхилхэ зэргэтэй.

Амаралтын эхилхэтэй хамта, 1940 оной амжалтануудые ба 1941 оной зорилгонуудые харуулһан ханын газетэ гаргаха.

Оборонно-физкультурна хүдэлмэриие үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, ГТО, БГТО-гэй үбэлэй нормонуудые усаха хэрэгтэй.

Һурагшад болбол үбэлэйгөө амаралтын үедэ эрхимээр амаржа, гурбадахи четвертьдээ шэнэ хүсөөр ороо байха.

А. НИКОЛАЕВ.

Санаар ябалга

Закаменай аймагай, «Джидастройн» дунда һургуулиин һурагшад үбэлэйгөө амаралтын үедэ 460 километрын газарта санаар ябахань. Тэдэнэр мүнөө үедэ үдэр бүхэндэ бэлэдхэл хэнэ.

Эдэнэрэй санаар ябалтынь БМАССР-эй физкультура ба спортын Комитет ба Наркомпрос зүбшөөрбэ.

Шэнэ раймаг

Эдын аймагай центр—Петропавловск дээрэ шэнэ раймаг нээгдэбэ. Магазинын дүрбэ табан таһагуудтай ба эд бараануудые элбэгээр худалдаха юм. Һүүлэй хэдэн үдэрнүүдтэ 170 мянган түхэригэй үргэн хэрэглэлэй эдлэлнүүд худалдагдаһан байна. Раймагынь электрическэ гэрэлээр хангагданхай.

Малые үүлтэржүүлхэ тухай

Манай республика дотор миридой 3,1 проц., хони ямаадай 34 проц., гахайнуудай 41 проц., эбэртэ малнуудай 5,1 проц. үүлтэржүүлэгдэнэ. Мал үүлтэржүүлхэ тусхай фермэнүүд эмхидхэгдэбэ.

Гэбэшье, энэ хэрэгтэ ехэ дутуунууд бии. Зарим колхозууд нютагайнгаа малые томо үүлтэрэй азарга ба бухануудта табихын оронд, харин зоргоорнь орхидог байна. Томо үүлтэрэй малнуудые тон муугаар харууһалдаг фактнууд үзэгдэнэ.

Томо үүлтэрэй малые үсхэлгын ушөө нэгэ дутуунь юуб гэбэл, ондоо республикаһаа томо мал худалджа абахада найдаад лэ, үүлтэртэ малые нютаг дээрэнь үсхэхэ асуудалда шухала анхарал хандуулагданагүй.

БМАССР-эй Совнарком болбол үүлтэртэ мал үсхэхэ хэрэгые республика дотор хангалтагүйгөө тооложо, нютагуудахи хүтэлбэрилхы организацинууд хадаа энэ хэрэгые большевистскээр толгойлхо тухай ба томо үүлтэртэ малнуудые олоор үсхэхэ тухай тусхай тогтоол абаба.

СОВЕТСКЭ АРМЕНИ

★ ★

А. С. Пирузян—Армянска ССР-эй СНК-гэй түрүүлэгшэ

★ ★

20 жэлэй саана, армянска арад болбол национальна дарлалтые бутасохижо, агууехэ ород арадай ба большевигүүдэй партиин туһаламжаар, Советскэ засаг тогтоожо, бодото национальна ургэн мандалынгаа эпоходо ороо һэн.

Армени болбол хаанта Россин гээгдэнги аграрна колонинуудай нэгэнь байһан юм. Революциин урда тэр тэрэнэй арадай ажахынь тон доодо хэмжээдэ байгаа. Уласхооронды империализмын хулһэншэдэй—бузар дашнагуудай зонхилжо байһан жэлнүүд хадаа энэ орониие эсэслэн хосороглын туйлда хүргэһэн байна. Худөө ажахын хүсэд уналта, ажалш тарияашадай үгырэлэ, үлэсхэлэн, хүйтэн ба хамшаг тахал—эдэ бүгэдэ болбол армянска арадые хосорон баргадаха аюулай урда абаашаһан юм.

«...Ганса Советскэ засагай идэй хадаа мир ба национальна хүгжэлтын аргабайдалые Армениде олгоо...» (Сталин). Советскэ Армени болбол агууехэ Советскэ Союзай арадай ахадуугүй бүлэ соо, большевигүүдэй партиин ленинско-сталинска национальна политикые хэлбэрилтэгүйгөөр бэелүүлһэнэй ачаар, агууехэ Сталинай үдэр бүринн анхарал ба туһаламжын ашаар, үнгэрһэн хорин жэл соо тон илалтануудые туйлаба.

Жэжэхэн үмсын-капиталистическэ үйлэдбэрин предприятинуудтай, гээгдэнги аграрна орон байһанаа,—Армени үнгэрһэн 20 жэл соо түрүү индустриально-аграрна республиканууддай нэгэнь болобо. Хэрбээ 1919 ондо промышленна продукцинь Армениин бүхы продукциин 13,1 проц. болодог байһан һаа, 1939 ондо 78,1 процентдо хүрэбэ. Армянска ССР-эй арадай ажахыда хоёр миллиардһаа үлүү түхэриг оруулагдаһан ба промышленностин тон шэнэ: химическэ, машинобайгуулалтын, хадын уурхайн, бүд нэхэлгын, гуталай, тоһо-өөхэнэй, макаронно-кондитерска, мяхатоһоной ба барилгын материалнуудай, нютагай элдэб түлишын (торф ба нүүрһэн) һалбаринууд байгуулагдаба. Промышленностин хэдэ хэдэн һалбаринууд үндэһөөрөө шэнэдхэгдэбэ.

Сталинска нэгэдэхи ба хоёрдохи табанжэлнүүд соо Армениде 43 томо промышленна предприятинууд бодхоогдобо.

Армениин промышленностиин бүтээһэн продукцинь 1919 ондо 1,7 млн. түхэриг байһанаа, 1939 ондо 398,6 млн. түх. хүрэтэр ургаа.

Арадай ажахыда үһанай энергиин нилээд ехэ ресурс—хадын мүрэнүүд, Севан нуур ашаалагдана, хүсэтэ гидростанцинууд баригдаа. Революциин урда тээхи Армениин жэжэхэн станцинууд гансал коммунальна шаардлагата байһан ба 1913 ондо мини 5,1 млн. квт. энерги гаргадаг байгаа. Советскэ засаг хадаа энергетическэ баригдаа 255 млн. тух. табижа, тон үнэгүй электроэнергиин хүсэтэ база—Канакагир ГЭС, ДзораГЭС, 2 ЕрГЭС ба бусадые байгууба.

Советскэ Армени, өөрынтөө хүдөө ажахыда нилээд ехэ илалтануудые туйлаа. Тус орон хэдэн зуун жэл соо уһагүйдэжэ ядараа һэн. Ажалша тарияшадай шухалашалдаг хүсэлынь—ходоодоол уһан ба ган гасууриые дабалга байһан юм. Советскэ засаг болбол колхозно тарияшадай ажалай хабаадалгатайгаар, томо ирригационно байгуулалтануудай, каналнуудай, сөөрэмүүдэй ба хэмэл нуурнуудай барилганууды бэелүүлбэ. 60 километртэ үргэлжэлһэн, Сталинай нэрэмжэтэ канал 5,5 мянган га талмайе уһална. Дальминска канал тодхогдоо, Сисианска канал, Кармалинска хаталга-уһалгалын системэ баригдажа дүүрэбэ. Армянска ССР-эй колхознигууд болбол ферганецуудай үүсхэлые дэмжэн абажа, 1940 ондо хэдэн шэнэ каналнуудые, тэдэнэй тоодо—47 км үргэлжэлһэн, Микоянай нэрэмжэтэ 2,3 мянг. га талмайе уһалха канал барижа, ехэ хүдэлмэри хэһэн байна.

«Армянска ССР-тэ жэмэс-виноградниггуудые һуулгалгые ба техническэ культуранууды дэлгэрүүлхэ хэмжээ ябуулгануул тухайда» ССР Союзай Совнарком ба ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй тогтоол болбол армянска арадта историческа документ болоно. Энэ тогтоол хадаа агууехэ Сталинай зүгһөө армянска арадта абын анхарал үзүүлдэгые үшөө дахин гэршэлнэ. Сталинска даабариие бэелүүлгэ—энэ хадаа ойрын 3-4 жэл соо республикаһаа хэдэн олон каналнуудаар бурхоохэ, уһалдаг газарайгаа талмайе 10 мянган га хүрэтэр үргэдхэхэ; шэнэ олон виноградниггуудаар ба фруктын садуудаар, хубэн ба тамхинай плантацинуудаар республикаяа баяжуулха гэһэн ухаатай.

Армянска арад болбол энэ сталинска планиие гүйсэдхэхын түлөө туйлай эршэмтэйгээр оробо. Аштаракска ба бусад районуудай колхознигууд болбол правительство ба партиин тогтоолоор баталагдаһан түрүүшын объектын—Нижне-Зангинай каналай барилгые эхилээ.

Армянска деревнинүүд мүнөө таниггдахаар бэшэ болонхой. Бүхы тарилгын талмайн 98,9%-нь колхозуудта хабаатай, тэдэнэр хадаа тарияашан ажахынуудай 98,9 процентынь нэгэдүүлнэ. Түрүү техникээр хангагдаһан, 32 МТС-үүд республикын полиие элдүүрилнэ. 1939 ондо тарилгын хүдэлмэриин 80% -нь машинаар хэгдээ һэн.

1939 оной тарилгын талмай, 1919 онойхитой жэшээлхэдэ, 5 дахин ехэ болоһон байна. Ганса виноградниггуудай талмай 20 жэл соо гурбанһаа үлүү дахин үргэдхэгдэбэ. Энэ жэлдэ эрхим сортын виноградай 5 миллион лоз һуулгагдаха байна. Мичуринска жэмэсэй сортнуудые хадаа шадархи ба хада дээрэхи районуудташье ургаба.

Социалистическэ газартаряаланагай стахановецууд, хубэнгэй, тамхинай ба тарян ажалай мастернууд, суута хонишод ба һаалишад болбол социалистическэ худөө ажахын хүгжэн бадаралтын түлөө большевистскэ тэмсэлэй бодото жэшээнүүдые харуулна.

Республикынмай малажал саашадаа ашаг үлзгэеэ дэшэлүүлнэ, эбэртэ жэжэ ба томо малай үүлтэрые һайжаруулха замаар хүгжэнэ. 3144 колхозно-товарна фермэнүүд эмхидхэгдээ, олон колхозууд 4-5 фермэнүүдтэй. 20 жэл соо эбэртэ томо малаймнай тоо хоёр дахин, хони ба ямаадай—2,5 дахин, гахайн—9 дахин ба моридой—3 дахин олон болоо.

Колхозуудай ажахын хүсэ шадалынь жэлһээ жэл бүри ургана. 55 колхозууд -миллионернүүд бии, колхознигуудай олзонь дэшэлнэ. Эдэ бүгэдэ хадаа колхозно деревнин шарайе үндэһөөрнь хубилгаба. Ганса 1939 ондо 15 мянга шахуу колхознигууд өөһэдтөө шэнэ гэрнүүдые барьа. Һургуули, эмнэлгын ба үхибүүдэй учреждениинүүд, колхозой клубууд ба театрнуудай тоо улам олошорно. Худөөгэй интеллигенциин шэнэ залуу кадрнууд ургаба.

Научна хүдэлмэри тон ехэ далайса абанхай. Армянска ССР-тэ—43 научно-шэнжэлэлгын учреждениинүүд бии. ССР-эй наукануудай Академиин Армянска филиал болбол республика дотороо научна ажалай бүхы бодотой центрынь болохо байна.

Армянска арадай искусствонь мүнөө гайхамшаг ехэ бадаралта туйлажа, Москвада болоһон, армянска искусствын декада дээрэ дээдэ сэгнэлтэ абаһан байна. Искусствомнай республикынгаа эгээн холын булангуудта нэбтэрбэ.

Большевигүүдэй партиие тойрон нягтаар жагсаһан, армянска арад болбол бүхы советскэ арадые мобилизационно бэлэн байлгаха, социализмын оронэй оборонно хүсэшадалые үдэрһөө үдэртэ бэхижүүлхэ гэһэн нүх. Сталинай заабариие холдоо һанана.

Армянска арад болбол ухаан түгэлдэр Сталинай хүтэлбэри доро шэнэ илалтануудта, коммунизмда шэнэ алхална.

Харюусалгата редактор **Р. БИМБАЕВ.**

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ка ландаришвили, 19. Телефоны: отв. ре дактора—3-23; секретариата—3-44; о тдела партийной жизни, агитации и пропаганды—7-55 (2 зв.); экономического отдела—7-55; отдела писем—5-07; дежурного по редакции—5-07.

Типография НКМП БМАССР.

Н-4216